

GALAKTOGOGA A ZVÝŠENIE TVORBY MATERSKÉHO MLIEKA (Galková M., Polláková A.)

Závisí výlučné dojčenie skutočne od užívania liečivých rastlín a prírodných látok, ktoré zvyšujú tvorbu materského mlieka?

Mnoho matiek prestáva dojčiť v dôsledku skutočnej alebo zdanlivej (percepčnej) nedostatočnej tvorbe materského mlieka. Nedostatok materského mlieka je najčastejšou príčinou dokrmovania dieťaťa a následne predčasného ukončenia dojčenia.

Prírodné látky, ktoré podporujú tvorbu materského mlieka sa označujú ako galaktogoga. Pozitívne ovplyvňujú dojčenie, stimulujú a udržiavajú laktáciu.

Existuje množstvo liečivých rastlín a prírodných látok, ktoré môžu pozitívne ovplyvniť tvorbu materského mlieka: Senovka grécka, Jastrabina lekárska, Pestrec mariánsky, Benedikt lekársky, Shatawari, Moringa olejodárna a mnohé iné. Firmy ich ponúkajú v liekových formách ako kapsule alebo vo forme čajov. Sú drahé, vplyv niektorých na objem materského mlieka je minimálny a dlhodobé užívanie vo vysokých dávkach môže mať nepríjemné vedľajšie účinky.

Pri príprave čajov z liečivých rastlín je nevyhnutné dodržiavať odporúčané dávkovanie a postup prípravy. Všeobecne sa odporúča piť denne ½ litra čaju po dobu 3 - 6 týždňov. Po 6 týždňoch je vhodné čajovú kúru prerušiť minimálne na 2 týždne. Riziko dlhodobého užívania čajov je spojené predovšetkým s toxickým vplyvom alkaloidov na pečeň. Vplyv čaju na podporu laktácie sa zvyčajne prejaví už v prvých týždňoch. Čaje na dojčenie, ktoré obsahujú zmes liečivých rastlín spôsobujú „placebo“ efekt a ich účinok nie je potvrdený nezávislými štúdiami.

Vedecky dokázateľný pozitívny efekt na zvýšenie tvorby materského mlieka má len Senovka grécka (*Trigonella foenum-graecum*) a Pestrec mariánsky (*Silybum marianum*).

Senovka grécka sa užíva vo vysokých dávkach vo forme čaju:

200 ml 3x denne alebo vo forme kapsúl: 570 – 600 mg 3x denne.

Odporúčaná celková doba užívania je 1 – 3 týždne, pričom pozitívny efekt sa prejaví rýchlo, práve v tomto období.

Pestrec mariánsky sa užíva vo forme kapsúl 420 mg 1x denne.

Aby sa objavil pozitívny efekt je potrebná dĺžka užívania viac ako 60 dní.

Rýchlejší účinok má Pestrec mariánsky v kombinácii s Jastrabinou lekárskou vo forme čaju 5g 1x denne s dĺžkou užívania 28 dní.

Okrem liečivých rastlín existujú v každej krajine potraviny, koreniny (fenikel, aníz, bazalka), ovocie (datle, figy, papája), nápoje (pivo, hroznová šťava) a strava bohatá na bielkoviny a vlákninu, ktoré môžu zvyšovať tvorbu materského mlieka.

Avšak žiadna liečivá rastlina či prírodná látka nenahradí efektívnu a častú stimuláciu prsníkov dojčením.

Užívanie bylín a prírodných látok bez adekvátneho laktáčného poradenstva môže zbytočne predlžovať problémy pri dojčení a ponechať základný problém nevyriešený.

Pred ich užívaním je potrebné v rámci laktáčného poradenstva komplexne posúdiť:

- Manažment dojčenia
- Skutočné množstvo MM
- Faktory ovplyvňujúce množstvo MM
- Rast a sledovanie hmotnostného prírastku dieťaťa
- Zdravotný stav a ochorenia matky a dieťaťa

Galaktogoga nie sú „zázračným prostriedkom“ na zvýšenie tvorby materského mlieka a v súčasnosti chýbajú veľké štúdie, ktoré by jednoznačne potvrdzovali ich účinnosť. Viaceré pilotné prieskumy naznačujú, že zvyšujú množstvo materského mlieka a podporujú výlučné dojčenie, ale ich užívanie je potrebné konzultovať s profesionálmi.

Praktické odporúčania:

- Starostlivo posúdiť skutočné množstvo materského mlieka
- Venovať pozornosť správaniu dieťaťa pri dojčení, jeho signálom a prejavom, ktoré môžu byť falošne interpretované ako nedostatok materského mlieka
- Aktívne pátrať po príčinách nedostatočného množstva materského mlieka – komplexné posúdenie zdravotného stavu matky a dieťaťa
- Posúdiť techniku dojčenia a efektívne prisatie/satie dieťaťa na prsníku
- Posúdiť efektívne dojčenie/vyprázdňovanie prsníkov
- Užívanie prírodných látok a liečivých rastlín a na podporu laktácie konzultovať s profesionálnou laktačnou konzultantkou

Tvorba materského mlieka je komplexný proces, ktorý je ovplyvnený predovšetkým častým a efektívnym vyprázdňovaním prsníkov.

Kontaktujte Vašu profesionálnu laktačnú konzultantku :
www.institutdojcenia.sk

Zdroje:

1. ABM Clinical Protocol 9.: Use of Galactogogues in Initiating or Augmenting Maternal Milk Production, Second Revision 2018.
2. Drugs and Lactation Database (LactMed). <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK501922>.
3. Buntuchai, G. Traditional Galactogogue Foods and Their Connection to Human Milk Volume in Thai Breastfeeding Mothers. Journal of Human Lactation. 2017.

Kopírovanie a používanie edukačných materiálov je možné len v súlade s dodržaním autorských práv.